

**Een archeologisch inventariserend
veldonderzoek (IVO) door middel van
bureauonderzoek en boringen aan de
Seislaan te Middelburg, gemeente
Middelburg (Z.)**

J. Vanden Borre

ARC-Rapporten 2004-44

Groningen
9 augustus 2004
ISSN 1574-6887

1 Inleiding

1.1 Aanleiding van het onderzoek

Aan de Seislaan 2b in Middelburg zal in opdracht van de familie de Graaf uit Middelburg door architectenbureau Fierloos een woning worden verbouwd. Hierbij wordt onder meer een kelder geplaatst, waarbij de bodem ter plekke op een oppervlakte van ongeveer 300 m² tot op een diepte van 3 m zal worden ontgraven. De woning bevindt zich op een terrein dat op de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW, 2e generatie) wordt aangemerkt als een terrein met een hoge trefkans. De geplande verbouwing zou een bedreiging kunnen vormen voor eventuele aanwezige archeologische resten. Daarom is op aanbeveling van de provinciaal archeoloog van Zeeland na een bureau-onderzoek van ARC bv, door architectenbureau Fierloos aan Archaeological Research & Consultancy(ARC bv) uit Groningen opdracht verleend tot het uitvoeren van een archeologisch bureauonderzoek. Het booronderzoek vond plaats op 21 juli 2004 en is uitgevoerd door drs. B. Silkens en drs. J. Vanden Borre van ARC bv.

In dit rapport worden de resultaten van het booronderzoek vermeld en wordt gebruik gemaakt van de bevindingen van het bureau-onderzoek.

1.2 Ligging van het onderzoeksgebied

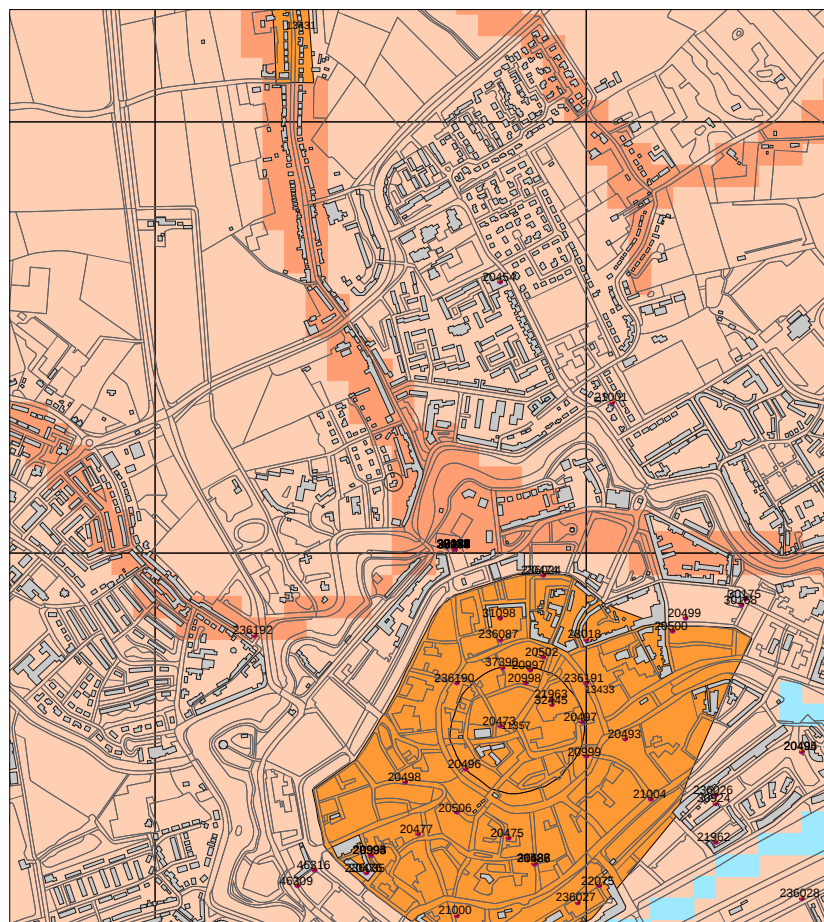
Het onderzoeksgebied, de Seislaan 2b, ligt ter hoogte van de Noordpoort, net buiten de historische vestingwerken van de Zeeuwse stad Middelburg (afb. 1). De locatie ligt tussen twee belangrijke historische assen in: de Noordweg, die op de Noordpoort uitkomt, en de Seisweg, die naar de Seispoort leidt.

1.3 Objectgegevens

ARC-Projectcode	2004/167
Provincie	Zeeland
Gemeente	Middelburg
Plaats	Middelburg
Toponiem	–
Kaartblad	65D
Coördinaten	31.550/392.150
Periode	Middeleeuwen
Type object	Buiten stadskern/historische vestingwerken
Type bodem	Zand
Geomorfologie	Getij-inversierug

1.4 Doel van het onderzoek

Het booronderzoek heeft als doel na te gaan of de verbouwing van de woning op het onderzochte terrein schade kan veroorzaken aan eventuele archeologische vindplaatsen.

Legenda

- WAARNEMINGEN**
- HUIZEN
 - TOP10 ((c)TDN)
 - GRID_1KM
- MONUMENTEN**
- archeologische betekenis
 - archeologische waarde
 - zeer hoge arch waarde, beschermd
 - hoge archeologische waarde
 - zeer hoge archeologische waarde
 - PROVINCIES
- IKAW**
- zeer lage trefkans
 - lage trefkans
 - middelhoge trefkans
 - hoge trefkans
 - lage trefkans (water)
 - middelhoge trefkans (water)
 - hoge trefkans (water)
 - water
 - niet gekarteerd

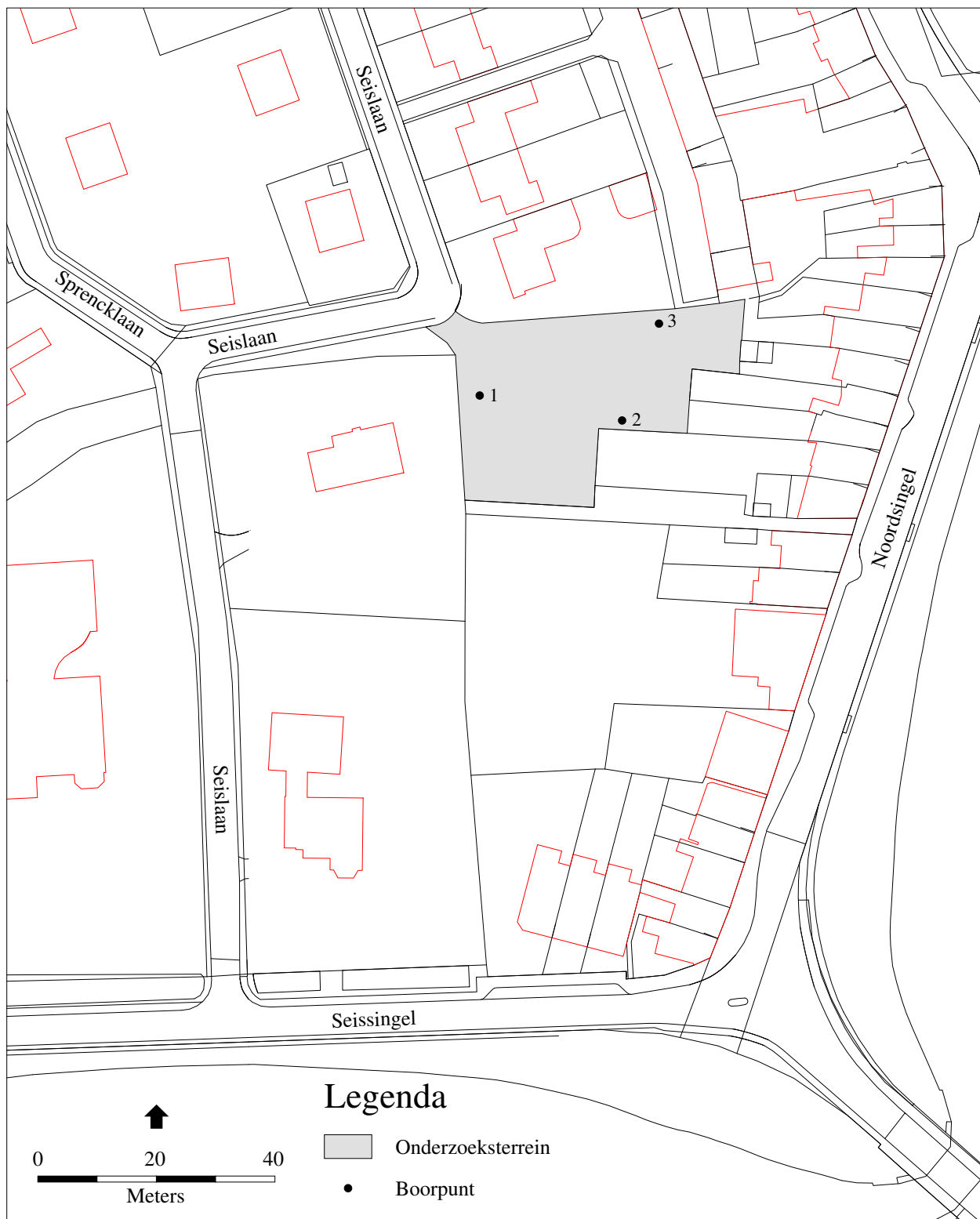
0 500 m

ROB
ArchisII

Afbeelding 1 De ligging van het onderzoeksgebied (binnen de cirkel). Bron: Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek/ Archis II, 1 maart 2004.

Afbeelding 2 De ligging van de boorpunten in het onderzoeksgebied. Kaart: B. Schomaker.

1.5 Werkwijze

Om de doelstelling te kunnen verwezenlijken werden op aanbeveling van de provinciaal archeoloog op het onderzoeksterrein in totaal 3 boringen gezet ten behoeve van de archeologie. Deze boringen werden op aangeven van de provinciaal archeoloog verspreid over het terrein om een juiste, algehele, indruk van de bodemopbouw te kunnen krijgen.

De boorkernen werden zorgvuldig uitgelegd, waarbij de opeenvolgende bodemlagen precies konden worden beschreven en opgemeten. Vervolgens werd de bodemopbouw per boring beschreven en werd er gelet op de aanwezigheid van archeologische indicatoren zoals aardewerkfragmenten, houtskool, fosfaatvlekken, vuursteen, natuursteen, verbrand leem en bot.

Voor het boren is gebruik gemaakt van een verlengbare edelmanboor met een diameter van 7 cm. Naast het boren is, voor zover mogelijk, een oppervlaktekartering uitgevoerd, bestaande uit het aflopen van het gehele terrein en het inspecteren van allerlei ontsluitingen waaronder molshopen. De vondstzichtbaarheid was goed.

2 Resultaten

2.1 Bureau-onderzoek en geo-archeologische context

De archeologische verwachting van het onderzoeksterrein is volgens de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW 2e generatie) hoog. Uit het bureau-onderzoek was reeds gebleken wat de historische en geologische context was. Op basis van verschillende historische kaarten en een kadasterkaart was duidelijk geworden dat op het onderzoeksgebied van de 16de eeuw tot in de eerste helft van de 20ste eeuw geen bebouwing was geweest.

Volgens de bodemkaart van Nederland wordt de bodem ter plaatse van het onderzoeksgebied geklassificeerd als Mn12A en Mn15A. Dit zijn zeekleigronden en kalkrijke poldervaaggronden. Uit de geomorfologische kaart (1:50000) blijkt bovendien dat het gebied op de flank van een een getij-inversierug (3K33) ligt. De bodemopbouw in een groter gebied rondom het onderzoeksterrein kan als volgt worden weergegeven (van onder naar boven):

- kleiige en zandige Calais afzettingen;
- laag Hollandveen (ongeveer 1 m dik);
- kleiige en oudere, zandige Duinkerke-afzettingen.

Deze afzettingen hebben tezamen een dikte van ongeveer 1.5 m. Zoals vermeld ligt het onderzoeksterrein zelf op een getij-inversierug. Dit is een oude getijdekreek met eventuele oeverwallen, die door inklinking van de ernaast gelegen klei- en veengebieden momenteel relatief hoog ligt.

2.2 Bodemopbouw

Uit het booronderzoek blijkt dat net onder de bouwvoor, tot ongeveer 80 cm, bruin-grijze zandige en kleiige ophogingslagen liggen, vol baksteen en laatmiddeleeuws

en postmiddeleeuws schervenmateriaal (zie bijlage 1). Daaronder wordt een groen-grijze tot grijze uiterst kleiige laag aangetroffen. Onder dat pakket rust het Hollandveen, bovenaan amorf, maar onderaan stevig bosveen. Dit veenpakket is ongeveer 1 meter dik en wordt soms doorsneden door een donkergrijze zandige baan. Onder het veenpakket wordt een grijs kleipakket teruggevonden.

Er is een duidelijk verschil tussen boring 1 enerzijds en boringen 2 en 3 anderzijds. De iets hogere ligging van het veen in boring 1 doet vermoeden dat de door de bodemkaart voorspelde rug iets meer ten westen van het onderzoeksterrein ligt. Uiteraard is het onmogelijk op basis van drie boringen meer concrete uitspraken te doen.

2.3 Vondsten

Tijdens het archeologische onderzoek werd telkens de bodemlaag net boven en onder het veen bemonsterd (zie bijlage 1). Nadat deze monsters zijn gezeefd op een zeef met een maaswijdte van 1 mm werden enkele vondsten aangetroffen. Uit de laag net boven het veen komen steeds enkele baksteenfragmentjes.

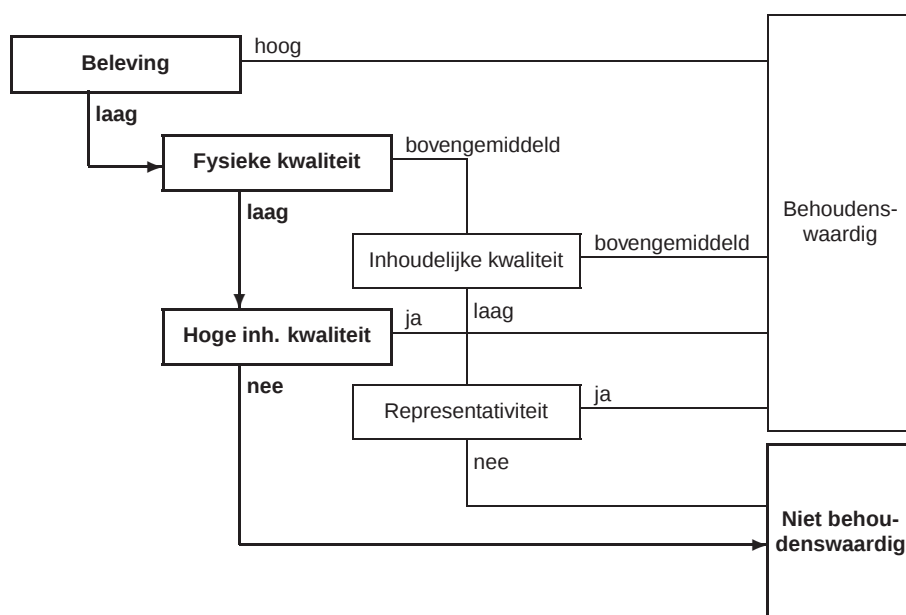
3 Conclusies

Aan de Seislaan 2b te Middelburg werd een booronderzoek uitgevoerd door het ARC bv. Uit de resultaten blijkt dat het onderzochte gebied geen noemenswaardige archeologische waarde heeft. Enkel in de bouwvoor en in de onderliggende ophogingslagen zijn archeologische resten gevonden. In tegenstelling met wat de bodemkaart vertelt, kunnen we uit de bodemopbouw niet afleiden dat er zich onder het onderzochte terrein een rug bevindt die prehistorische bewoningssporen kan bevatten.

4 Waardering volgens KNA 2.0

Hieronder vindt u de waardering van de resultaten volgens de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, versie 2.0. De waardering bestaat uit een scoretabel met uitleg en een beslissingsdiagram. In de scoretabel worden de resultaten van het onderzoek van een gewicht voorzien (mogelijke scores: 1 t/m 3). Een laag getal representeert een lage waarde en een hoog getal een hoge waarde. In het beslissingsdiagram wordt op basis van de scores in de tabel bepaald of het object behoudenswaardig is. De behoudenswaardigheid van de vindplaats is het leidende criterium voor het bepalen van de noodzaak voor vervolgonderzoek. Een korte uitwerking van de criteria waarmee in de scoretabel rekening wordt gehouden vindt u in bijlage 2. Voor een volledige beschrijving van de normen en regels volgens welke deze waardering tot stand is gekomen, staat de website van het College voor de Archeologische Kwaliteit tot uw beschikking (www.cvak.org). U vindt de documentatie voor deze waardering onder 'KNA: inventariserend veldonderzoek'.

<i>Beleving</i>		opmerkingen
schoonheid	–	
herinneringswaarde	–	
<i>Fysieke kwaliteit</i>		opmerkingen
gaafheid	1	
conservering	1	
aardewerk		
verbrand bot		
onverbrand bot		
botanie		
<i>Inhoudelijke kwaliteit</i>		opmerkingen
zeldzaamheid	1	
informatiewaarde	1	
ensemblewaarde	1	
representativiteit	–	

5 Aanbeveling

Op basis van de conclusies van dit booronderzoek wordt verder archeologisch onderzoek niet aanbevolen.

Bijlage 1 Boorstaten

De afkortingen die in de tabel gebruikt worden:

h3	sterk humeus	Ks3	Klei, sterk siltig	Zs2	Zand, matig siltig
Ks1	Klei, zwak siltig	V	Veen	Zs3	Zand, sterk siltig
Ks2	Klei, matig siltig	Zs1	Zand, zwak siltig		

boring 1

<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
20	Zs2		scherp	donkerbruingrijs	Ca2, veel baksteenspikkels
40	Ks3		scherp	bruingrijs	Ca3, laatmiddeleeuws aardewerk, mortel
70	Zs3		scherp	zwartgrijs	Ca2, veel baksteenfragmenten
105	Ks1		scherp	groengrijs	Ca1
130	V		geleidelijk	donkerzwartbruin	amorf
190	V		scherp	bruin	amorf
250	Ks1			grijs	

boring 2

<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
30	Zs2		scherp	donkerbruingrijs	
90	Ks3		geleidelijk	bruingrijs	Ca1, veel baksteenspikkels
145	Ks2		scherp	lichtgrijs	laatmiddeleeuws aardewerk, mortel, erg los
165	Ks1		scherp	bruingrijs	erg los, veel plantenresten
190	V		scherp	bruin	amorf
200	Zs1		scherp	donkergrijs	
240	V		scherp	bruin	veel rood hout
270	Ks1			grijs	

boring 3

<i>diepte</i>	<i>lithologie</i>	<i>extra</i>	<i>grens</i>	<i>kleur</i>	<i>opmerkingen</i>
40	Zs2		scherp	donkerbruingrijs	Ca1, baksteenspikkels, mortel, leisteen
80	Ks3	h3	scherp	donkerbruingrijs	baksteenspikkels, mortel, tegelfragment (Nieuwe Tijd)
150	Ks2	h3	scherp	donkergrijs	
180	V		geleidelijk	donkerbruinzwart	amorf
210	V		geleidelijk	geelbruin	amorf
280	V		scherp	bruin	veel rood hout
315	Ks1			blauwgrijs	veel plantenresten

Bijlage 2 KNA 2.0

<i>Beleving</i>		opmerkingen
schoonheid	–	zichtbaarheid vanaf het maaiveld als landschapselement; vorm en structuur; relatie met omgeving
herinneringswaarde	–	verbondenheid met feitelijk historische gebeurtenis; associatie met toegeschreven kwaliteit of betekenis
<i>Fysieke kwaliteit</i>	scores	opmerkingen
gaafheid	2	aanwezigheid sporen; gaafheid sporen; ruimtelijke gaafheid; stratigrafie intact; mobilia in situ; ruimtelijke relatie tussen mobilia onderling; ruimtelijke relatie tussen mobilia en sporen; aanwezigheid antropogeen biochemisch residu; stabiliteit van de natuurlijke omgeving
conservering	2	conservering artefacten (metaal/overig) conservering organisch materiaal
<i>Inhoudelijke kwaliteit</i>	scores	opmerkingen
zeldzaamheid	1	het aantal vergelijkbare monumenten (monumenttypen) van goede kwaliteit uit dezelfde periode binnen dezelfde archeoregio waarvan de aanwezigheid is vastgesteld;
informatiewaarde	1	idem, op basis van een recente en specifieke verwachtingskaart opgraving/onderzoek van vergelijkbare monumenten binnen dezelfde archeoregio (minder/meer dan 5 jaar geleden; volledig/partieel); recent en systematisch onderzoek in de betreffende archeoregio; recent en systematisch onderzoek van de betreffende archeologische periode; passen binnen vastgesteld onderzoeksprogramma van universitair instituut, ROB of anderen
ensemblewaarde	1	synchrone context (voorkomen van monumenten uit dezelfde periode binnen de micro-regio; diachrone context (voorkomen van monumenten uit opeenvolgende perioden binnen de micro-regio; landschappelijke context (fysisch- en historischegeografische gaafheid van het contemporaine landschap; aanwezigheid van contemporaine organische sedimenten in de directe omgeving
representativiteit	–	kenmerken voor een bepaald gebied en/of periode; het aantal vergelijkbare monumenten van goede fysieke kwaliteit uit dezelfde periode binnen dezelfde archeoregio waarvan de aanwezigheid is vastgesteld en waarvan behoud is gegarandeerd; idem, op basis van een recente en specifieke verwachtingskaart